Rok 8. Warszawa, dnia 15 maja 1932 r. Nr. 9

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 32.—
Półrocznie	„ 16.—
Kwartalnie	„ 8.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. . .	„ 1.40

Redaktor WACŁAW GAJEWSKI
REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 233-86
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Telef. 442-63.

Redaktor przyjmuje w poniedziałki i piątki od godz. $2^1/_2$ do godz. $3^1/_2$.

Z obrad i rozmów zjazdowych

Tegoroczny zjazd przedstawicieli Komunalnych Kas Oszczędności z terenu województw centralnych i wschodnich nie miał żadnych bardziej emocjonujących momentów.

Przyczyniła się do tego konieczność poświęcenia wielu godzin obrad sprawom organizacyjno - formalnym, jak: zmiana statutu, sprawozdanie z działalności zarządu, przyjęcie bilansu za r. 1931 uchwalenie budżetu na r. 1932, wybory i wreszcie wniosek o wykluczenie ze Związku dwu kas, pojawiający się po raz pierwszy, a trzeba sądzić, że i po raz ostatni.

Faktem jest, że kilka lat temu tworzono wszędzie kasy oszczędności według pewnego szablonu. Każdy powiat i każde miasto zakładały kasy niezależnie od tego, czy istniały tam warunki zapewniające rozwój, i czy nie było już innych instytucyj kredytowych o pokrewnym charakterze, spełniających należycie zadanie ośrodka ruchu oszczędnościowego. Stąd z natury rzeczy mamy w swoim dorobku pewną ilość kas oszczędności martwych, zbędnych, które należy zlikwidować lub połączyć z innemi kasami, operującemi na tym samym terenie. Nie można się dziwić, że kasy podobne, bez kapitału zakładowego i bez wkładów, nie mogą mieć należytego personelu, że w dalszej konsekwencji nie wywiązują się należycie ze swych obowiązków, jako instytucje kredytowe o specjalnym charakterze, który winien dawać najwyższy stopień gwarancji, oraz jako członkowie Związku. To było formalnym powodem do wykluczenia dwu kas (rówieńskiej miejskiej i m. Ołyki) oraz, co jest ważniejsze, do decyzji Zjazdu o wystąpienie do władz nadzorczych o zlikwidowanie tych kas z urzędu.

Ze spraw formalno - organizacyjnych najważniejszą była zmiana statutu według projektu Zarządu i Specjalnej Komisji wyłonionej przez Zjazd zeszłoroczny. Zjazd przyjął statut z drobnemi jedynie zmianami według przedłożonego projektu („Oszczędność" Nr. 7). Ważniejszemi poprawkami przeprowadzonemi przez Zjazd były: rozszerzenie biernego prawa wyborczego na wszystkich członków Rady Kasy oraz wyodrębnienie Prezesa Związku jako specjalnego organu Związku z właściwemi sobie kompetencjami.

Referat o kasach oszczędności w Czechosłowacji, mający charakter wykładu, nie mógł i nie wywołał żadnej dyskusji. Jedynym żywsze zainteresowanie budzącym momentem Zjazdu było przemówienie prezesa Związku Związków K. K. O. p. J. Zdanowskiego, który omówił sprawę bardzo aktualną — warunków umożliwiających obniżenie stopy procentowej, płaconej od wkładów oraz możliwości obniżenia oprocentowania pożyczek.

Zjazd aprobował stanowisko Prezesa Związku Związków, które da się ująć w krótkości, jako stałe dążenie do obniżenia oprocentowania przy braniu pod uwagę miejscowych warunków i ewolucji, jakiej rynek kredytowy danego rejonu podlega. Ze względu na przeciążenie porządku Zjazdu sprawami organizacyjnemi, troski i dolegliwości aktualne wypowiadali delegaci Kas — w przeważającej liczbie dyrektorzy Kąs — w pogawędkach kuluarowych. Dość jednolite i prawie powszechne są te wypowiadane opinje, trzeba więc dać im wyraz i zanotować na rachunek Zjazdu.

Podkreślano w rozmowach prawie bez wyjątku fakt, że się lichwa w ostatnich miesiącach znowu wzmogła. Kasy, które dość skutecznie walczyły z lichwą, w swej działalności natrafiły na hamulce. Są niemi ustawy i zarządzenia chroniące dłużnika — rolnika specjalnie — utrudniające egzekucję. Przepis, że przy drugiej licytacji majątek nieruchomy może być sprzedany minimum za 2/3 sumy szacunkowej, daleko idące wyłączenia z pod sekwestru objektów ruchomych gospodarstwa rolnego postawiły zaporę dla Kas Oszczędności przy udzielaniu pożyczek rolnikom oraz pożyczek hipotecznych. Ryzyko pod względem pewności odebrania pożyczki i pod względem płynności poważnie się zwiększyło tak, że ze względu na pupilarne bezpieczeństwo wkładów dyrektorzy Kas wielokrotnie zadawali pytanie: „komu pożyczać? i jak się zabezpieczać?". Trzeba będzie uznać ten temat na dłuższy czas za aktualny i wezwać do dyskusji na łamach „Oszczędności" tych wszystkich, którzy u siebie praktycznie ten problem

umieją rozwiązywać. Jako konsekwencję zwiększenia ryzyka i wyczekującej postawy K. K. O. notowali delegaci Kas podniesienie się stopy procentowej na rynku prywatnym.

Duża ilość Kas z naszego terenu jest poważnymi dłużnikami P. Banku Rolnego. Nic więc dziwnego, że wiele, bardzo wiele narzekań należało wysłuchać z powodu bezwzględności jakoby stosowanej przez B. Rolny względem Kas. Specjalnie podkreślano, że Bank nie chce wchodzić w położenie Kas, w jakiem się te znalazły z powodu szczególnej opieki roztoczonej nad rolnikami. Tematu tego nie będę rozwijać, gdyż kilku dyrektorów obiecało w korespondencjach do „Oszczędności" dokładniej bóle swe omówić.

Najwięcej jednak uwag można było słyszeć z powodu niekonsekwencji naszego prawodawstwa dotyczącego stopy procentowej. Wyższa stopa procentowa, jaka jest dozwolona do pobierania na rynku wolnym od tej, która jest dopuszczalna w instytucjach kredytowych, jest, według opinji delegatów kas, jedną z poważniejszych przyczyn, że oszczędności nie gromadzą się w szybszem tempie w kasach i bankach. Jest to niesłuszna preferencja dana kapitałowi niezorganizowanemu, rozproszonemu, działającemu dziko, uchylającemu się od kontroli na niekorzyść kapitału skoncentrowanego w instytucjach kredytowych, podlegającego dyrektywom rządowym, pozostającego pod kontrolą i płacącego wszelkie podatki i opłaty stemplowe przy dokonywaniu obrotów. Dalsza niekonsekwencja polega na tem, że oprocentowanie prawne (sądowe) jest jeszcze niższe, co doprowadza do zjawiska zupełnie nieracjonalnego, że weksel zaprotestowany stanowi mniejszy ciężar dla dłużnika, niż weksel prolongowany. Przy dużych sumach weksli zaprotestowanych Kasy ponoszą duże straty na różnicy oprocentowania z tego wynikającej. Zachodzi poważne pytanie, jak wielki wpływ ta różnica w wysokości oprocentowania ma na samo zjawisko zwiększania się protestów, lekceważenia sobie faktu protestu?

Jest to trzecie zagadnienie, wymagające wyświetlenia i ewentualnie rozwiązania przez odpowiednie ujęcie prawne. Byłoby to bardzo ciekawe, gdyby zostało udowodnione, że pewne normy prawne zamiast dopomagać zdrowym przejawom życia gospodarczego wpływają na spotęgowanie się jego przejawów chorobowych. W danym wypadku, żeby zamiast protegować regulowanie weksli w terminach płatności, sprzyjały szerzeniu się choroby protestów.

W. G.

Informacje Kredytowe

Nadzwyczaj ważną rzeczą dla K. K. O. jest posiadanie możliwie najdokładniejszych informacyj o stanie majątkowym swych klijentów. Dokładna informacja kredytowa powinna być główną podstawą przy zastanawianiu się i decyzji, czy zgłaszającemu się dać pożyczkę, w jakiej wysokości i za jakiem zabezpieczeniem. Sposób zbierania informacyj zależy od rodzaju klijenteli i terenu, na jakim K. K. O. działa. Powiatowe Kasy przeważnie działają na terenie poszczególnych gmin i drobny rolnik jest w przeważającej liczbie pożyczkobiorcą. Przy udzielaniu pożyczek drobnym rolnikom żąda się od nich wypełnienia odpowiedniego druku, na którym są rubryki do przedstawienia stanu majątkowego dłużnika. Dane te poświadcza wójt gminy lub sekretarz. Tego rodzaju informacja decyduje o przyznawaniu kredytu i jego wysokości. W niektórych Kasach uzupełniającym informatorem na sesji pożyczkowej jest członek Zarządu reprezentujący czynnik obywatelski rolniczy. Mniej więcej w ten sposób jest oceniana siła finansowa i odpowiedzialność majątkowa poręczycieli. Informowanie się w sposób powyżej wykazany o stanie majątkowym poszczególnych klijentów okazało się w praktyce niewystarczające, tak pod względem dokładności, jak i prawdziwości. Informacja powinna być bardzo dokładna, by czytający mógł sobie wytworzyć dokładny obraz stanu majątkowego danej osoby. W szczególności powinna zawierać obszar gruntu, ilość, jakość, stan budynków, ilość inwentarza żywego i martwego, stan familijny petenta, jego charakter i wyniki gospodarki. Te same dane powinny zawierać informacje o poręczycielach. Wskazanem jest, by stosunki odnośnie nieruchomości były poświadczane przez pisarzy hipotecznych. Stwierdzono już nieraz, że informacje pochodzące od wójtów są niedokładne, są wypadki, że i nieprawdziwe. Kierownictwa Kas powinny zatem po informacje zwracać się i do innych źródeł. Są w gminach poza wójtami inne osoby, które mogą udzielić prawdziwych informacyj. Bardzo celowem jest badanie danych bezpośrednio na terenie przez zaufanych ocenicieli, lub przez własnych urzędników, w ważniejszych sprawach bezpośrednio przez samych Kierowników Kas. Trudy i niewielkie koszta wynagrodzą pewność i bezpiecz. udziel. kredytu.

Zasadniczo klijentela ziemiańska większa nie powinna być kredytowana przez Pow. K. K. O., które są na to jeszcze za słabe, zdarzają się przecież dość częste wypadki udzielania i tej sferze pożyczek. Radzę zachować wtedy wielką ostrożność i skrupulatność w badaniu stosunków majątkowych. Nie wystarczy przedłożenie wyciągu hipotecznego, trzeba drogą wywiadu poufnego stwierdzić stan gospodarki, charakter, zbadać, czy starający się o kredyt nie jest zadłużony w pokrewnych instytucjach, czy nie ma drogich i niebezpiecznych zobowiązań u prywatnych dyskonterów. Pamiętać trzeba, że klijent ze sfery ziemiańskiej musiał wyczerpać kredyty w instytucjach pieniężnych większych, w bankach, kiedy zwraca się do małej Kasy Oszczędności. Przekonywujemy się niestety zbyt często, że K. K. O., udzielając tej klijenteli kredytu bez należytego uprzedniego zbadania stanu majątkowego, narażają się na bardzo długie unieruchomienie swych kapitałów, a nie rzadko i na straty. Żadne więc względy nie powinny nas powstrzymywać od najskrupulatniejszego rozstrząsania stosunków majątkowych pożyczkobiorców ze sfer ziemiańskich.

Miejskie K. K. O., działając na terenie miast wśród ludności rzemieślniczej i kupieckiej, mają łatwiejszą możność przeprowadzania wywiadów. Przy dyskoncie weksli t. zw. handlowych nie można się ograniczać do poznania stosunków majątkowych podawcy weksla, t. j. ostatniego żyranta. K. K. O. mu-

si mieć dokładne informacje o stanie majątkowym wszystkich osób podpisanych na wekslu, przy podpisach muszą być podane adresy. Zawód i stosunki majątkowe wszystkich osób muszą być badane i sprawdzane, weksle bez podania informacyj powinny być bezapelacyjnie odrzucane i nieprzyjmowane do dyskonta. K. K. O. muszą przy każdej tranzakcji trzymać się zasady bezpieczeństwa, jeżeli podawca weksla nie zna poprzedników swych podpisanych na wekslu przez niego zażyrowanym, stwierdza, że sam zrobił lekkomyślnie tranzakcję, przyjmując weksel bez zaciągnięcia należytych informacyj, nie może więc zażądać od Kasy, by ta w ten sam nieoględny sposób weksel dyskontowała. Trzeba się liczyć z tą ewentualnością, że weksel nie zostanie w terminie wykupiony, zawiedzie wystawca, zawiedzie i ostatni żyrant, podawca weksla i zajdzie potrzeba zwrócenia się na drogę sądową. Jakże komplikuje sprawność postępowania sądowego i egzekucyjnego brak należytych informacyj o osobach, które na wekslu położyły swój podpis. Często podpisy te są nieczytelne, z pierwszą tylko literą imienia, weksel taki egzekwować to sztuka nielada. Referent od windykacji musi przedewszystkiem robić poszukiwania za podpisanymi, sprawdzać ich stan majątkowy, robić wywiad, co było obowiązkiem referenta kredytowego przed udzieleniem kredytu.

Badanie stosunków majątkowych i zbieranie informacyj obowiązuje też przy udzielaniu pożyczek z podpisami t. zw. grzecznościowemi i pożyczek konsumpcyjnych, które dość często są w K. K. O. udzielane. Klijentela z tej sfery wymaga szczególnego zainteresowania się Kierownictwa Kas. Jednostki korzystające z tego rodzaju kredytów są po największej części osobami o nieuregulowanych stosunkach majątkowych, każdą trudność pieniężną regulują zaciąganiem nowych pożyczek. Są to osoby o stałych dochodach w formie poborów służbowych, które im na opędzenie wydatków życiowych nie wystarczają, zaciągają więc coraz to nowe zobowiązania. Spłata tych pożyczek wlecze się latami, pożyczkobiorcy brną w długi i nic ich nie uratuje w ich fatalnych stosunkach budżetowych. W mieście wywiad o stosunkach majątkowych tego rodzaju klijentów nietrudny, trzeba trochę wysiłku, by dojść do źródła prawdy. Jak już nadmieniłem, informacje, by mogły oddać dobrą przysługę, muszą być dokładne i prawdziwe. Dokładne i ścisłe są wtedy, gdy dają nam możność wyrobienia sobie należytego obrazu stanu majątkowego klijenta, jego siły finansowej i zdolności kredytowej. Informacja musi być prawdziwą, t. zn. źródło, z którego pochodzi, musi dawać nam gwarancję zupełnej wiarygodności. Osoby, które jej udzielają, muszą zasługiwać na zaufanie, że w wypowiadaniu swych opinij są bezstronne. Sposób zbierania informacyj nie może być szablonowy, reguły na to podać nie można. Rzeczą kierownika względnie w większej Kasie referenta użyć sprytu, by osiągnąć potrzebne wiadomości. Cała sprawa musi być traktowana poufnie i dyskretnie. W gminach poza wójtem powinny mieć Kasy mężów zaufania wypróbowanych, najlepiej stan majątkowy badać na miejscu bezpośrednio. W miastach biura informacyjne powołane do tego celu mogą udzielać wiadomości, lecz rzeczy te należy traktować z rezerwą, przy większych kredytach należy zapytywać się w kilku miejscach. Instytucje kredytowe pozostają ze sobą w porozumieniu i wyświadczają sobie na tem polu wzajemne usługi. Ze zwyczajów tych należy korzystać. Pozatem idzie wywiad ściśle już prywatny bezpośredni lub za pośrednictwem osób zaufanych. Informacje kredytowe powinny być wypisane na osobnym, odpowiednio ułożonym blankiecie, opatrzone datą i podpisane przez udzielającego wywiadu. Odpowiednio posegregowane w porządku alfabetycznym, powinny być starannie przechowywane pod zamknięciem i pozostawać do wyłącznego użytku kierownika Kasy lub referenta kredytowego. Z czasem stworzy się z tego materjału obfity zasób wiadomości kredytowych o osobach na całym terenie działalności danej Kasy. Materjał ten rewidowany i odświeżany nowemi wywiadami może być cenną podstawą do kwalifikowania klijentów zgłaszających się po pożyczki. Wygłaszane dość często zdanie, że członkowie zarządu lub dyrektor mają wystarczający zasób wiadomości kredytowych uzyskany przez dłuższą praktykę i doświadczenie, nie wytrzymuje krytyki. Bardzo pożądana i cenna dla K. K. O. jest współpraca ludzi wyznających się na stanie majątkowym ludności w danej miejscowości, ale wiadomości te powinny być w każdym konkretnym wypadku spisane i znajdować się w aktach Kasy do wglądu dla osób do tego powołanych. Mają one oddawać usługi Kasie jako takiej. Ludzie w instytucjach się zmieniają, ustępują Zarządy, przychodzą nowi członkowie, są zmiany na stanowiskach dyrektorów. Kasy w swym rozwoju i działalności zmianami osób nie mogą być krępowane. Nowi ludzie z Zarządu czy nowy dyrektor z aktów i dokumentów odpowiednio utrzymanych powinni mieć możność dokładnego zorjentowania się w interesach Kasy i w stanie majątkowym klijenteli. Ułatwia to należycie prowadzony i starannie utrzymany dział informacyj kredytowych.

Wł. St

W sprawie artykułu: „Czy kredyty celowe muszą być kredytami towarowemi"

W związku z artykułem „Czy kredyty celowe muszą być kredytami towarowemi" (czasop. „Oszczędność" Nr. 24 z dn. 31.XII.1931) — suggerującym potrzebę jakoby zrewidowania polityki Państwowego Banku Rolnego — nasuwają się pewne uwagi i spostrzeżenia, które mogą się przyczynić do sprostowania niektórych przesłanek oraz wyprowadzonych z nich wniosków.

Przed zagłębieniem się w meritum sprawy — należy podkreślić na wstępie, że przekonanie o niepożądanem zajmowaniu się przez komunalne kasy oszczędności czynnościami handlowemi, ze względu na ich zasadnicze powołanie statutowe — nigdy jeszcze i przez nikogo nie było kwestjonowane. Udawadnianie tego byłoby zresztą kruszeniem kopji o prawdę przez wszystkich jednakowo uznawaną.

Wymieniony artykuł porusza kilka spraw jednocześnie. Postarajmy się podzielić całe zagadnienie na kilka części.

1. Czy kredyty celowe muszą być kredytami towarowemi? Na pytanie to w artykule konkretnej odpowiedzi niema. Są tylko rozważania dotyczące kredytów celowych i ich udziału w ogólnej sumie kredytów. Autor sam przyznaje, że kredyty celowe są najlepszą formą gospodarczej polityki państwa. Oświadczenie to jest najzupełniej słuszne. Skoro na tej platformie nieporozumień niema — można zastanowić się, jakie mają być te kredyty celowe.

Jak już sama nazwa wskazuje — kredyt ten, jako posiadający określony zgóry cel — użyty nań musi być wyłącznie. Jaka droga prowadzi do zrealizowania tego kredytu? Oczywiście najprostsza, a więc droga dostarczenia konsumentowi tego właśnie artykułu, który mu umożliwi zużycie kredytu zgodnie z jego przeznaczeniem. Nie można uważać za wskazane zużycie kredytu na inny cel, niż to było przeznaczonem. Udzielenie kredytu w gotówce, czy w towarze — zależy od celu kredytu. Zbyt powszechnie jest rzeczą znaną, że kredyt udzielony w gotówce na dany cel — w praktyce był wykorzystywany w zupełnie innym kierunku. Podobne postępowanie odbiorców mija się z intencją kredytodawcy, gdyż z kredytu celowego stwarza się kredyt obrotowy, co do którego żadna ewidencja nie jest możliwą. Kredyt powstaje i udziela się stosownie do potrzeb gospodarczych, samo jednak żądanie pieniędzy nie jest dowodem potrzeby kredytu.

Autor twierdzi, że w/g opinji rolników — kredyty celowe za dużo obdłużyły rolnictwo. Powiedzenie niesłuszne. Rolnictwo obdłużył przedewszystkiem pęd do obciążania swoich budżetów i zaciągania zobowiązań we wszelkich gatunkach kredytów, jakie tylko udało się rolnikom skądkolwiekbądź uzyskać. Wśród tych kredytów — główną rolę grały kredyty gotówkowe, obrotowe — uzyskiwane prywatnie i z rozmaitych instytucyj kredytowych na prawo i lewo, a już właściwe kredyty celowe — stanowiły drobną zaledwie część w zobowiązaniach ogółu rolników. Nie są to twierdzenia gołosłowne, gdyż popierają je częstokroć przeprowadzane badania. Kredyt celowy był tą najwłaściwszą formą kredytu, par excellence kredytem produkcyjnym, który trafił w najwłaściwszej formie do odbiorcy — producenta rolnego. Odpowiedzieć należy: kredyty celowe nie m u s z ą być kredytami towarowemi, ale p o w i n n y, jeżeli chcemy, aby kredyt celowy był produkcyjnym, a nie zwykłym dopływem gotówki, która przez konsumenta może być rozchodowaną bez ewidencji na potrzeby w/g swego uznania.

2. Jak kredyty celowe mogą być doprowadzane do rolnictwa? Idealnie rzecz biorąc — bezpośrednio. Wobec tego jednak, że jest to sprawa niezwykle utrudniona i ze względów technicznych — najczęściej niemożliwa — dokonywa się tego przy pomocy instytucyj pośredniczących. Z natury rzeczy najbardziej powołaną jest do tego spółdzielnia rolniczo - handlowa. Jeżeli jednak spółdzielnia ta jest zachwianą, na drodze do likwidacji, lub też — jak to niestety w dzisiejszych czasach coraz częściej się zdarza — niesumiennie wywiązuje się z przyjętych na siebie zobowiązań — rolę jej spełnić musi instytucja kredytowa, a więc w pierwszym rzędzie, jako najpoważniejsza — Komunalna Kasa Oszczędności. Jest to stan przejściowy, niezupełnie normalny, a jednak — konieczny. Jeżeli przez daną Sp. R.-Handlową niepodobna dla tych, czy innych względów — doprowadzić kredyt celowy do rolników, to chyba zbędnem będzie pytanie, czy dlatego rolnicy mają być tego kredytu pozbawieni, że dla instytucji kredytowej niewskazane są czynności handlowe?! Zastrzec się należy, że obecnie nie doprowadza się do odbiorców kredytów celowych za wyłącznem tylko pośrednictwem, np. komunalnych kas. Najwłaściwszym systemem dzisiaj stosowanym jest rozprowadzanie kredytów celowych przez Sp. R. Handlowe z tem, żeby wszystkie weksle odbiorców z tego kredytu były składane na inkaso do kom. kas, lub do innych wskazanych zgóry instytucyj. W ten sposób uzyskuje się pewność z jednej strony właściwego rozprowadzenia kredytu, z drugiej zaś — gwarancję jego zwrotu w granicach wogóle wypłacalności klijentów.

Wszystkie wyłonione, lub mogące być wyłonionemi — projekty rozprowadzania kredytów celowych — zazwyczaj są doskonałe tylko w teorji. Muszą one bowiem odpowiadać warunkom życia i nie być złożone pod względem technicznym.

3. Jaki jest stosunek sum udzielonych kredytów celowych do ogólnej sumy kredytów wydanych społeczeństwu przez daną instytucję kredytodawczą? Stosunku tego nie można podciągnąć pod żadną arytmetyczną miarkę. Zależy to bowiem od potrzeb gospodarczych tak na danym terenie, jak i w całem Państwie. Jedno jest tylko niewątpliwe: kredyty celowe nigdy jeszcze nie stanowiły całości wszystkich kredytów udzielanych przez Państwo. Zależnie od wielkości funduszów państwowych, jak również częściowo zaciąganych kredytów zagranicznych — kredyty państwowe zwiększają się, lub zmniejszają corocznie, przyczem zmienia się również stosunek sum kredytów celowych do łącznej sumy wszystkich kredytów, ulegając stałej fluktuacji, stosownie do czasu, miejsca i warunków gospodarczych. Stanowiska autora odnośnie zarzutu, że kredyty celowe są „prawie, że wyłączną formą kredytu" — podzielić nie można, gdyż tak nie jest. Szczególniej powinnyby zwrócić na to uwagę te Związki lub Centrale, zrzeszające szereg poszczególnych instytucyj o danym typie organizacyjnym, które uzyskują pośrednio czy bezpośrednio dla swoich członków kredyty państwowe na środki obrotowe, rozprowadzane przez instytucje w większości według własnego uznania.

St. Ostrowski.

Notatki i uwagi

Zniżka stopy procentowej.

Akcja obniżania stopy procentowej, płaconej od wkładów ulokowanych w komunalnych kasach oszczędności, żywem odbija się echem na terenie. Kasy chociaż się godzą zasadniczo na obniżenie stopy procentowej, to jednak, obawiając się ewentualnych konsekwencyj, mają w stosunku do tej akcji wiele zastrzeżeń. Wyrazem tych zastrzeżeń może służyć

uchwała powzięta przez Radę jednej z komunalnych kas oszczędności, a która brzmi jak następuje: „W sprawie obniżenia odsetek płaconych przez K. K. O., Rada zważywszy, iż:

z jednej strony,

a) K. K. O. powstała w czasie obecnie panującego przesilenia gospodarczego;

b) K. K. O. nie jest jedną instytucją finansową działającą na tym terenie, a zatem uzależnioną jest od równoczesnego przeprowadzenia tej zniżki przez miejscowe spółdzielnie kredytowe;

c) stopa procentowa prywatna na miejscowym rynku wynosi od 18 — 36% rocznie, co odciąga wiele wkładów od kasy i banków i powoduje, iż wiele osób lokuje swe kapitały prywatnie;

d) na skutek przesileń gospodarczych i poprzednich dewaluacyj waluty, społeczeństwo obawia się lokowania wolnej gotówki w kasach i bankach, woląc trzymać je w ukryciu w obcych walutach;

e) ukrywanie kapitałów i wycofywanie ich temsamem z obiegu, jest jedną z wielu przyczyn drożyzny pieniądza, a również i samego przesilenia,

z drugiej strony,

a) egzekucja przez komorników należności zaprotestowanych jest nader uciążliwa, tem więcej, iż istnieje dla tych należności niska stopa procentowa t. j. 10% rocznie, zachęcająca niejako do dopuszczania do protestu, celem uzyskania tańszego kredytu;

b) wydawane są ustawy, utrudniające egzekwowanie przez licytacje, narazie coprawda tylko dla rolnictwa;

c) kredyty redyskontowe są stale ograniczane w Banku Polskim, zaś często niedostępne z powodu zamknięcia ich przed przesileniem, temsamem podcięty jest dopływ kapitałów obrotowych;

d) kredyty redyskontowe przy stopie 9½% i dalszych kosztach, kalkulują się przy średnich odcinkach na 11% w stosunku rocznym;

e) K. K. O. są ustawowo ograniczane w możliwościach redyskonta tylko do 3-ch instytucyj,

wypowiada się zasadniczo przeciw obniżce stopy procentowej od wkładów, nie mniej jednak uważa stopniową obniżkę tych odsetek za pożądaną, lecz tylko przez wszystkie instytucje równocześnie, zacząwszy od P. K. O., na spółdzielniach kredytowych skończywszy i to w odpowiedniejszym czasie, przy równoczesności obniżenia stapy dyskontowej Banku Polskiego, a temsamem i Banków Państwowych i Komunalnych, pozatem po uzyskaniu gwarancji, iż na wypadek wycofywania wkładów, spowodowanego obniżeniem biernej stopy procentowej K. K. O. otrzyma odpowiednią pomoc z właściwych źródeł“.

Przytoczyliśmy powyższą uchwałę in extenso, gdyż w sposób lapidarny i jasny konkretyzuje obawy i zastrzeżenia naszych kas w stosunku do zapoczątkowanej obniżki stopy procentowej. Obawy te i zastrzeżenia są najzupełniej słuszne. Możemy jednak zapewnić, że wszystkie punkty przytoczonej uchwały były przedmiotem szczegółowych rozważań czynników miarodajnych, które licząc się z tem, że psychika ludności jest dziś mocno napięta i płochliwa, postępują nadzwyczaj ostrożnie. Obniżkę procentów mają rozpocząć instytucje najbardziej zasobne, z P. K. O. na czele, która, jak to mogliśmy z prasy się dowiedzieć, na obniżkę już się zdecydowała. Realizując zamierzenia te stopniowo, będzie można psychikę wkładców pomału do obniżki przyzwyczaić.

Słusznem jest również zastrzeżenie, że obniżka stopy płaconej przez kasy, nie może prowadzić do obniżki stopy procentów pobieranych, które w stosunku do ilości środków obiegowych i do siły potrzeb ludności bynajmniej nie są za wysokie. Kasy nasze po większej części bilanse swe zamykają stratami, a chociaż nieliczne ujawniają skromne zyski, to jednak zyski te, wobec znacznej ilości weksli protestowanych — z jednej, a wejścia w życie przepisów zmieniających postępowanie egzekucyjne, utrudniających w wysokim stopniu windykację należności — z drugiej strony, należy uznać za wątpliwe. Ponadto winna być zrównana z dozwoloną przez ustawę o lichwie pieniężnej stopą korzyści bankowych — prawna stopa procentowa. Stan obecny jest niepożądany, gdyż wpływa wprost zachęcająco na dłużników w kierunku nieterminowego regulowania zaciągniętych zobowiązań.

W. W.

Cel a skutek ustawy.

Intencją dwóch ustaw: z dn. 25 lutego i 7 marca r. b. zmieniających dotychczasowy tryb postępowania egzekucyjnego (vide „Oszczędność“ Nr. 7 z dn. 15.IV.31 art. p. mec. J. Żaboklickiego) była ochrona nękanego kryzysem rolnika, przed rabunkową często licytacją. Ale czyż naprawdę stanowi ona tak wielkie dla rolnika dobrodziejstwo, jak toby mogło się wydawać na podstawie tego, co się słyszy i czyta w codziennej prasie? Zdaje mi się, że nie. Bo oto, co postanawia Zarząd jednej z Komunalnych Kas Oszczędności.

„W związku z nową ustawą w sprawie egzekucji, która stawia K. K. O. w bardzo kłopotliwem położeniu w wypadkach ściągania swych należności, Zarząd jednogłośnie postanowił wprowadzić jak najdalej idące ostrożności i ograniczyć wydawanie pożyczek rolnikom“.

Krótka, lecz jakże wymowna uchwała. Ustawa chroni rolnika przed rujnującą go licytacją, lecz jednocześnie zamyka mu drogę do poważnych instytucyj kredytowych, oddaje go niepodzielnie w ręce szerzącej się w zastraszający sposób lichwy pieniężnej, która go w końcu do ruiny doprowadzi.

W. W.

Wiadomości bieżące

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI.

Upoważnienie Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.

Ustawa z 17.3.1932 Dz. U. poz. 165.

Ustawa upoważnia Prezydenta Rzeczypospolitej na czas określony do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy— poza stały zakres takich pełnomocnictw Prezydenta przewidzianych w art. 44 Konstytucji.

A mianowicie (art. 1):

a) w terminie do dnia, na który zostanie zwołany Sejm na najbliższą sesję zwyczajną, — w zakresie spraw g o s p o-

darczych i finansowych, uporządkowania stanu prawnego w Państwie, wymiaru sprawiedliwości. Rozporz. te nie mogą jednak dotyczyć spraw wym. w Konstytucji w art. 3 ust. 4, art. 4, 5, 8, 49 ust. 2, 50 i 59, dalej zaciągania pożyczek państw., nakładania nowych podatków i podwyższania stawek, ustanawiania nowych monopolów, zbycia i zamiany majątku nieruchomego ponad 100 tys. złotych, zmiany ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu, ustroju samorządu terytorjalnego i ordynacyj wyborczych do organów tego samorządu, ustaw szkolnych i językowych, prawa małżeńskiego, zmiany statutu Banku Polskiego i stabilizacji złotego;

b) w terminie do 31 grudnia 1934 — w zakresie organizacji administracji publicznej.

Uprawnienia te (art. 2) odnoszą się do wszystkich urzędów i organów rządowych, a także do organów samorządowych w zakresie sprawowanej przez nie administracji rządowej.

Mianowicie, rozporządzenia te mogą: a) znosić, łączyć, dzielić i tworzyć urzędy; b) regulować wewnętrzną organizację i tryb urzędowania; c) ustalać właściwość i tok instancyj oraz zmieniać przepisy we wszystkich dziedzinach postępowania administracyjnego; d) zmieniać podział administracyjny; e) przekazywać związkom samorządowym niektóre funkcje organów administracji rządowej, określać sposób sprawowania tych funkcyj, ustalać obowiązek i sposób przyjmowania personelu zatrudnionego dla wykonywania przekazanych funkcyj oraz zasady jego wynagrodzenia i kwalifikacyj, — wreszcie przekazywać samorządom na te cele dotacje ze Skarbu Państwa wzgl. odnośne dochody.

W związku z tem rozporządzenia mogą zawierać potrzebne przepisy uzgadniające i przejściowe.

Zmiana ustawy o Najw. Trybunale Administracyjnym.

Ustawa z 25.2.1932 Dz. U. poz. 186 zmienia niektóre postanowienia ustawy z 3.8.1922 o N. T. A. Dz. U. poz. 400 z r. 1926. Nowela zawiera głównie zmiany art. 12, 13, 20 i 23.

W szczególności nowela zaostrza wnoszenie skarg. Skarga musi być wniesiona przez adwokata, od czego uwolnieni są — jako strony lub zastępcy — tylko adwokaci, sędziowie, prokuratorzy, profesorzy prawa na uniwersytetach i urzędnicy Prok. Gen. oraz notarjusze mający kwalifikacje sędziowskie lub adwokackie; samo zaś posiadanie wyższego wykształcenia prawn. nie zwalnia od przymusu adwokackiego.

Dalej podwyższono opłaty z 30 zł. na 40 zł. do wartości sporu 1000 zł., a 60 zł. do 10.000 zł.; od dalszej wartości pobiera się jeszcze 0,4%.

Wreszcie w razie oddalenia skargi Trybunał, uznając, że skargę wniesiono oczywiście bezzasadnie, może zawiadomić o tem władzę dyscyplinarną adwokata, który podpisał skargę.

Ponieważ podniesiono już pewne wątpliwości co do zastępstwa władz przy zestawieniu nowego brzmienia art. 12 i art. 20, przeto odpowiadamy na nie.

Artykuł 12 w brzmieniu noweli reguluje formalności co do wnoszenia skargi: „Skarga do N. T. A. musi być wniesiona przez adwokata — poza wypadkami przew. w art. 20 ust. 2“, (adwokaci, sędziowie, i t. d., j. w.).

Natomiast art. 20 mówi o zastępowaniu stron w postępowaniu przed N. T. A. Tu wymagane jest także zastępstwo przez adwokata, ale zrobiono wyjątek co do władz, a mianowicie ustęp 3 tego artykułu mówi: „Władze mogą być zastępowane przez swoich urzędników lub przez urzędników władz nadzorczych“.

Z tego wynika, że wszystkie władze, a więc także i samorządowe, będą mogły — jak dotychczas — zastępować się w postępowaniu przed N. T. A., t. j. przedewszystkiem na rozprawie — czy jako skarżące, czy jako pozwane — przez swoich urzędników i to bez szczególnych warunków co do ich kwalifik. prawn. Natomiast, jeśli same komuny skarżą, skarga ich musi być podpisana przez adwokata, jak dotychczas.

Powyższe postanowienia obowiązują w całej Polsce w postępowaniu kasacyjnem przed N. T. A.

Jeśli zaś chodzi o specjalne postępowanie rewizyjne przed N. T. A. odnośnie orzecznictwa sporno - administracyjnego w b. dzielnicy pruskiej, to — przymus adwokacki nie obowiązuje władz komunalnych przy wnoszeniu odwołań od wyroków Wojew. Sądów Administracyjnych, gdyż w sądownictwie administracyjnem b. dzielnicy pruskiej według niezmienionego art. 35 ustawy o N. T. A. „tryb postępowania zachowuje się wedle dotychczasowych ustaw obowiązujących w b. dz. pruskiej“ (ustęp 1 zdanie ostatnie).

Zmiana rozp. Prez. Rz. z 30.XII.1924 o uposażeniu członków zarządu i pracowników komunalnych.

Ustawa, składająca się z 4 artykułów:

a) uzupełnia § 1 rozp. Prez. Rz. w ten sposób, że członków zarządu i pracowników komunalnych dotyczyć będą automatycznie nietylko „zmiany zasad obliczenia“ poborów funkcjonarjuszów państwowych, lecz także „wszelkie dodatki i zasiłki przyznawane funkcjonar. państw. oraz podwyższ. i obniżenia tych poborów i dodatków“, a dalej także „terminy zmiany wysokości poborów i dodatków“.

Uzupełnienie to zapobiega dotychczasowym wątpliwościom, jakie wynikły przy odwołaniu, a także przedtem przy przyznawaniu pracownikom komunalnym osobnych dodatków do uposażenia. Odtąd nie będzie potrzeba w tym względzie żadnych uchwał organów komunalnych, gdyż wszelkie zmiany odnośnie pracowników państwowych stosować się będą automatycznie do pracowników komunalnych.

b) Oprócz tego w § 1 dodano na końcu następujące postanowienia: „Poza dodatkami przewidzianemi w niniejszem rozporządzeniu, żadne dodatki nie mogą być wypłacane“ i „postanowienia umów, sprzeczne z przepisami nin. art. wygasają z d. 1.VII.1932“.

c) Zmiana § 7 rozp. Prez. Rz. obniża dopuszczalny dodatek reprezentacyjny przezydentów miast i burmistrzów w ten sposób, że w miastach niżej 15.000 mieszkańców dodatek ten może wynosić najwyżej 15% (dotychczas 20%), w miastach od 15 do 50 tysięcy mieszkańców — 20% (dotychczas 30%), w miastach ponad 50 tys. mieszkańców — 30% (dotychczas 40%), a w mieście Warszawie — 35% (dotychczas 50%). Wiceprezydenci w miastach ponad 100 tys. mieszkańców będą mogli otrzymywać dodatek reprezentacyjny do wysokości 15% (dotychczas 20%).

d) Zmiana § 21 rozp. Prez. Rz. ogranicza przyznawanie 15% dodatku komunalnego w ten sposób, że uchwalać go można tylko na jeden okres budżetowy i że odnośne uchwały wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w całem Państwie z wyjątkiem Wojew. Śląskiego, a wykonanie jej porucza się Min. Spr. Wewn.

Zatwierdzanie uchwał związków poręczających przez władze nadzorcze w wypadku udzielania komunalnym kasom oszczędności upoważnień do zaciągania pożyczek.

W związku z podanym w Nr. 17 „Oszczędności“ z r. ub. okólnikiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 29.VIII.1931 r. Nr. 150 (L. SG. 647/5), dotyczącym zatwierdzania przez władze nadzorcze uchwał o udzielaniu komunal-

nym kasom oszczędności upoważnień do zaciągania pożyczek — wynikły pewne niejasności.

Przy zaciąganiu bowiem pożyczek przez komunalne kasy oszczędności zachodzić mogą dwa różne wypadki, a mianowicie:

a) pierwszy, kiedy statut danej kasy nie przewiduje odpowiedzialności związku poręczającego wobec osób trzecich za pożyczki zaciągnięte przez komunalną kasę oszczędności;

b) drugi, gdy w statucie kasy zawarte jest postanowienie, opiewające, iż związek poręczający ponosi odpowiedzialność wobec osób trzecich z tytułu wszelkich zobowiązań danej kasy, a więc i za pożyczki przez kasę zaciągnięte.

Według brzmienia ustępu drugiego powołanego wyżej okólnika — jedynie w pierwszym wypadku niezbędne jest zatwierdzenie przez władzę nadzorczą odnośnej uchwały związku poręczającego.

Natomiast z brzmienia ustępu czwartego tegoż okólnika, określającego, iż do zaciągania przez komunalne kasy oszczędności pożyczek niezbędnem jest „zawsze jako nieodłączny warunek posiadanie upoważnienia związku poręczającego, zatwierdzonego przez władzę nadzorczą" — należałoby wnioskować, że i w drugim wypadku konieczne jest zatwierdzenie przez władzę nadzorczą powziętej w tej sprawie uchwały związku poręczającego.

Na skutek zapytania jednego z pp. wojewodów, skierowanego do Władz Centralnych w omawianej sprawie — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśniło pismem z dnia 26 kwietnia r, b. L. SG. 647/10, że „ust. 4-ty okólnika Nr. 150 z dnia 29.VIII.1931 r. L. SG. 647/5, ustalający, iż do wykorzystania przez komunalną kasę oszczędności uprawnienia do zaciągania pożyczek, chociażby to uprawnienie było w jej statucie przewidziane — koniecznem jest zawsze, jako nieodłączny warunek posiadanie upoważnienia związku poręczająego, zatwierdzonego przez władze nadzorcze — odnosi się jedynie do tego wypadku, kiedy statut danej kasy nie przewiduje odpowiedzialności związku poręczającego wobec osób trzecich za pożyczki zaciągnięte przez kasę.

Natomiast nie podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej uchwała związku poręczającego, upoważniająca odnośną kasę do zaciągania pożyczek, gdy w statucie tej kasy, oprócz uprawnienia na zaciąganie pożyczek zawarte jest postanowienie o przyjęciu odpowiedzialności przez związek poręczający wobec osób trzecich z tytułu zaciągniętych pożyczek wzgl. z tytułu wszelkich zobowiązań kasy.

W tym ostatnim wypadku właściwa władza nadzorcza może jednak zarządzić nadsyłanie jej do wiadomości odnośnych uchwał związków poręczających, celem roztoczenia ściślejszej kontroli nad gospodarką finansową komunalnych kas oszczędności oraz stopniem ich zadłużania się".

W sprawie dokonywania wyborów członków rad i zarządów komunalnych kas oszczędności.

Przeprowadzane przez delegatów Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności rewizje wykazały niejednokrotnie, że organa kas zostały wybrane przed zatwierdzeniem statutu kasy przez Władze Nadzorcze, względnie przed ogłoszeniem tegoż statutu w odnośnych Dziennikach Wojewódzkich, częstokroć bez zachowania tajności wyborów.

W sprawie powyższej Związek zwrócił się swego czasu do Ministerstwa Spraw Wewn. o kompetentne wyjaśnienie, jak w danym wypadku należy postępować, oraz czy nie należałoby tych uchybień wyjątkowo zalegalizować. W odpowiedzi na zapytanie Związku, Ministerstwo Spraw Wewn. w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu reskryptem z dn. 21.IV.32 r. Nr. SG. 3293/I/29 wyjaśniło, że „w zasadzie wybory organów k. o. odbyć się powinny po zatwierdzeniu i ogłoszeniu statutu kasy we właściwym dzienniku urzędowym. Wybory te powinny się odbyć w sposób określony bliżej statutem kasy, pozatem zaś w braku odmiennych przepisów statutu kasy, przy posiłkowem zastosowaniu zasad, ustalonych przepisami danego związku poręczającego, dotyczącemi wyborów, dokonywanych przez organa tego związku.

Jeżeliby jednak wybory do organów kasy dokonane zostały przed zatwierdzeniem i ogłoszeniem statutu kasy, atoli według zasad wskazanych zatwierdzonym później statutem, to przyjąć należy, że związek poręczający, który zgóry już wykonał prawo wyborów, przysługiwać mu mające dopiero według zatwierdzonego statutu kasy, przez sam fakt niedokonania odmiennego wyboru bezpośrednio po otrzymaniu wiadomości o zatwierdzeniu statutu — utrzymał tem samem w mocy swój pierwotny wybór. O tem, czy wybory powinny być przeprowadzone w sposób tajny, czy jawny decydują podobnież przedewszystkiem przepisy zatwierdzonego statutu danego związku poręczającego.

Co do trybu dokonywania wyborów przez rady kas, przewidzianem jest bliżej w § 13-ym ust. 3-im zdania drugiego statutu normalnego, ogłoszonego jako załącznik do § 20 rozporządzenia wykonawczego z dnia 26 marca 1928 r. (D. U. R. P. Nr. 44 poz. 424), że przy wyborach, oraz sprawach personalnych głosowanie jest tajne; to samo dotyczy zarządów kollegjalnych, w myśl § 18-ego ust. 2-ego tegoż statutu normalnego. Zaznaczyć jednakże należy, że przepisy te o tyle obowiązują, o ile weszły w tem brzmieniu w osnowę zatwierdzonego statutu kasy.

Odnośnie zaś tajności lub jawności wyborów członków rad kasy i komisyj rewizyjnych, w braku odmiennych przepisów statutu, lub uchwalonych na zasadzie statutu regulaminów, decydują przepisy, obowiązujące w danym związku poręczającym o sposobie dokonywania wogóle wyborów przez organa stanowiące tego związku.

Likwidacja zniesionych powiatów.

W związku z likwidacją niektórych powiatów na obszarze województw centralnych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przesłało zainteresowanym wojewodom na tym obszarze następujące wyjaśnienia (pismo L. Nr. SS. 33/1):

1) W powiatach, przejmujących agendy powiatów likwidowanych, dotychczasowe sejmiki powiatowe zasadniczo zostaną utrzymane z tem, że skład ich winien ulec odpowiedniemu uzupełnieniu przez wprowadzenie doń delegatów przyłączonych gmin wiejskich i miast.

2) Wprowadzenie do składu podlegającego uzupełnieniu sejmiku powiatowego dotychczasowych delegatów gmin, wybranych w swoim czasie przez odnośne kolegja wyborcze do sejmików powiatów obecnie likwidowanych, nie może mieć miejsca, z chwilą bowiem likwidacji danego powiatu, organa jego jako związku komunalnego prawnie istnieć przestają, mandaty więc członków sejmików powiatów likwidowanych ulegają wygaśnięciu. Stąd więc należy zarządzić przeprowadzenie wyborów uzupełniających do sejmiku powiatowego, powiatu przejmującego przez odnośne kolegja wyborcze gmin wiejskich i miast przyłączonych do danego powiatu a to w myśl art. 1 i 3 dekretu z dn. 5.XII.1918 r. o tymcz. ordynacji wyborczej do sejm. powiat. (Dz. P. P. P. Nr. 19, poz. 51) w brzmieniu ustawy z dn. 3.II.1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 99).

3) O ile chodzi o skład wydziałów powiatowych w powiatach przejmujących agendy po powiatach likwidowanych, to zaznaczyć należy, że mandaty członków tych organów wprawdzie pozostają w mocy po wejściu w życie odnośnego rozporządzenia Rady Ministrów, tem niemniej utrzymanie tych wydziałów powiatowych nie byłoby słuszne, gdyż 1-o skład organu wykonawczego powiatowego związku komunalnego o rozszerzonych granicach terytorjalnych, mógłby nie odpowiadać woli nowej jego reprezentacji, a ponadto 2-o delegaci gmin przyłączonych byliby pozbawieni wpływu na skład organu wykonawczego. Przewodniczący odnośnych wydziałów powiatowych, powinni więc skłonić wszystkich ich członków do dobrowolnego złożenia mandatów niezwłocznie po ukonstytuowaniu się nowego sejmiku powiatowego, celem dokonania przezeń wyborów nowego wydziału powiatowego. O ile tego rodzaju sposób odnowienia składu odnośnych wydziałów powiatowych napotykać będzie na trudności, musi nastąpić rozwiązanie danego wydziału w trybie art. 51 dekretu z dn. 4.II.1919 r. o tymcz. ordyn. powiat. (Dz. P. P. P. Nr. 13, poz. 141).

KRONIKA KRAJOWA.

Walne zgromadzenie delegatów K. K. O.

W dniu 8 maja 1932 r. odbyło się w sali konferencyjnej Polskiego Banku Komunalnego w Warszawie doroczne Walne Zgromadzenie Delegatów K. K. O. W zebraniu, poza reprezentantami kas, wzięli udział przedstawiciele władz nadzorczych (Ministerstwo: Spraw Wewnętrznych i Skarbu, oraz województw) Komisarjatu Rządu na m. st. Warszawę, Banków Państwowych, oraz instytucyj w ruchu oszczędnościowym zainteresowanych, a między innemi Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie i Związku Komunalnych Kas

Oszczędności woj. śląskiego. Zgromadzenie zagaił Prezes Związku p. M. Szczepkowski witając w serdecznych słowach licznie zebranych gości i delegatów.

Po uczczeniu przez powstanie Zmarłych ś. p. Mieczysława Lisowskiego, członka Zarządu Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, Dyrektora K. K. O. pow. Bielskiego, oraz ś. p. dr. Tadeusza Federowicza członka Rady Związku Związków K. K. O., Naczelnego Dyrektora K. K. O m. Krakowa i powołaniu na przewodniczącego Zjazdu p. Dunin-Markiewicza, Naczelnika Zarządu K. K. O. pow. Drohiczyńskiego w Drohiczynie, przystąpiono do rozpatrywania porządku dziennego.

Zjazd, przyjmując do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Zarządu Związku za rok 1931 wraz z projektem zamknięć rachunkowych, udzielił władzom Związku absolutorium, oraz uchwalił budżet według przedłożonego przez Zarząd projektu, zamykającego się tak po stronie wydatków, jak i dochodów sumą zł. 165.200.

Dłuższą dyskusję wywołał przedłożony przez Zarząd projekt nowego statutu Związku, wprowadzający zasadnicze zmiany w organizacji Związku. Projekt ten po wprowadzeniu nielicznych poprawek został przez Zjazd zaaprobowany. Z bardziej doniosłych poprawek należy wymienić rozciągnięcie biernego prawa wyborczego do organów Związku na wszystkich członków Rad K. K. O. (projekt przyznawał prawo wybieralności tylko członkom prezydjów Rad, członkom Zarządów i dyrektorom) oraz przerzucenie na Związek kosztów zebrań (djet i kosztów przejazdu) Rady Związku, a nie na kasy delegujące, jak to przewidywał projekt Zarządu.

Następnie postanowiono wykluczyć z pośród członków Związku K. K. O. m. Ołyki, oraz K. K. O. m. Równego, za niestosowanie się do zaleceń Związku. Jednocześnie Zjazd, obawiając się, aby kasy te dalszą swoją działalnością nie wyrządziły szkody dobrej opinji innych komunalnych kas oszczędności, uchwalił zwrócić się do władz nadzorczych z prośbą o zarządzenie przymusowej ich likwidacji.

Pozatem ogólne zgromadzenie, zatwierdzając przedłożony przez Zarząd program działalności na rok bież., upoważniło Zarząd do mianowania z pośród wybitnych dyrektorów zrzeszonych kas, pięciu honorowych rewidentów, z których każdy, za zwrotem kosztów przejazdu i diet, winien przeprowadzić corocznie rewizje przynajmniej w dwóch kasach, przyczem Kasa, w której odnośny dyrektor pracuje, winna mu udzielić płatnego urlopu na czas niezbędny dla dokonania czynności rewizyjnych.

Wreszcie dokonano wyborów trzech członków Zarządu i dwóch zastępców, oraz Komisji Rewizyjnej. Na członków Zarządu powołano bezwzględną większością głosów p.p.: Dunin-Markiewicza — Nacz. Zarządu K. K. O. pow. Drohiczyńskiego, J. Puławskiego — delegata K. K. O. m. Łucka i W. Mystkowskiego — dyrektora K. K. O. m. Włocławka. Na zastępców zaś wybrano p.p.: R. Rogójskiego — Dyr. K. K. O. pow. Będzińskiego i Polkowskiego delegata K. K. O. pow. Święciańskiego. W skład Komisji Rewizyjnej weszli p.p.: J. Małynicz — nacz. Zarządu K. K. O. pow. Nowogródzkiego oraz ponownie p.p. Kalinowski — Dyr. K. K. O. pow. Hrubieszowskiego i H. Szuster — Dyr. K. K. O. pow. Opoczyńskiego.

Walne Zgromadzenie Polskiego Banku Komunalnego.

W dn. 7 maja odbyło się Walne Zgromadzenie Polsk. Banku Komun.

Uczestniczyło w zebraniu 120 przedstawicieli Akcjonarjuszów. Przed rozpoczęciem obrad uczczono pamięć ś. p. Józefa Becka, jednego z inicjatorów Banku a ostatnio jego komisarza Rządowego.

Zebranie zatwierdziło sprawozdanie Zarządu za r. 1931 wykazujące bilans w sumie 71.309.831 zł. i zysk w sumie 404.992 zł. Przyjęto jednomyślnie odnośne wnioski Komisji Rewizyjnej i zgodnie z niemi wyrażono uznanie Zarządowi Banku i jego pracownikom.

Stwierdzając pomyślne zakończenie roku, przyjęto jednomyślnie wnioski Rady Nadzorczej w sprawie budżetu i przeznaczenia części zysków.

Różnicę zdań wywołała jedynie sprawa wypłacenia dywidendy. Wobec tego, że duże Banki Warszawskie dywidendy w r. b. nie uchwaliły, Ogólne Zebranie z proponowanej przez Radę Banku 4%-owej dywidendy postanowiło wypłacić akcjonarjuszom tylko 2%, przelewając resztę do zysków roku 1932.

Do Rady Nadzorczej Banku powołano w częściowych wyborach pp. Szczepkowskiego Dyr. Kasy Oszczędności m. Warszawy, D-ra K. Ducha Wiceprezydenta m. Krakowa, Starostę St. Wasiaka i Posła Wł. Dzieduszyckiego.

Do komisji rewizyjnej powołano pp. dyr. Z. Chudzyńskiego z Łasku, burm. J. Dodackiego z Łęczycy, starostę J. Gadomskiego, starostę K. Kühna i prezydenta m. Kalisza M. Szarrasa.

Z Komunalnego Związku Kredytowego.

W dniu 9 kwietnia r. b. w sali Rady Miejskiej m. Poznania, pod przewodnictwem Prezydenta miasta p. Cyryla Ratajskiego odbył się sejmik Komunalnego Związku Kredytowego celem zatwierdzenia sprawozdania z działalności władz Związku w roku ub., oraz rozpatrzenia zamknięć rachunkowych Komunalnego Banku Kredytowego. Sprawozdanie z działalności Związku i Banku złożył sejmikowi p. dyr. Adamczewski. Ze sprawozdania tego wynika, że panująca w roku zeszłym na rynku pieniężnym konjunktura, ostre przesilenie gospodarcze, przeradzające się wskutek zaburzeń finansowo - walutowych w powszechny kryzys zaufania, odbiło się również na rozwoju Banku. W szczególności dał się zauważyć ubytek wkładów i lokat, ubytek poważny, boć sięgający sumy 8.700 tys. zł. Mimo to jednak działalność kredytowa Banku w stosunku do związków samorządowych i komunalnych kas oszczędności nie uległa załamaniu; stan kredytów komunalnych utrzymał się na poziomie roku zeszłego z pewnemi tylko przesunięciami między pozycją kredytu krótko i długoterminowego na korzyść tego ostatniego. Jeśli chodzi o dane cyfrowe odnośnie udzielonych przez Bank pożyczek, to przedstawiają się one następująco. Globalna suma kredytów wynosi zł. 54.985 tys., z czego na kredyt krótko i średnioterminowy przypada zł. 26.555 tys. Z kredytu krótko i średnioterminowego korzystają: kasy oszczędności — zł. 11.052 tys., samorządy — 9.135 tys., pozostała zaś reszta zł. 6.368 tys. przypada na inne instytucje i osoby. W kredytach zaś długoterminowych kasy i związki samorządowe partycypują sumą zł. 11.993 tys. Razem przeto kredyty dla kas i samorządów wynoszą zł. 32.180 tys.

Przy omawianiu akcji kredytowej Banku należy również zwrócić uwagę na działalność Zachodnio - Polskiego Towarzystwa Kredytowego Miejskiego, założonego przy wydatnej pomocy finansowej i technicznej Komunalnego Banku Kredytowego, rozwijającego się dosyć pomyślnie. Stan pożyczek hipotecznych udzielonych w 8% listach zastawnych Towarzystwu wynosił z końcem roku ub. zł. 7.676.000 w złocie.

Jeśli chodzi o efekt działalności w roku sprawozdawczym, to również przedstawia się zadawalniająco. Bilans bowiem zamknięto zyskiem zł. 634.853.16, co wobec znacznego ubytku kapitału, a co zatem idzie, i zmniejszenia się ogólnego obrotu, oraz wobec wydatnego obniżenia stopy procentowej czynnej (od 1½ do 2%) należy uważać za rezultat wcale pokaźny. Suma ta stanowi przeszło 11% ogólnej sumy kapitałów własnych, a 21,5% kapitału zakładowego.

Przyjmując do zatwierdzającej wiadomości powyższe sprawozdanie, sejmik, w myśl propozycji Wydziału Związku, przeznaczył z osiągniętego zysku zł. 236.223.88 na wypłacenie 8% dywidendy od udziałów. Poza tem Sejmik zatwierdził przedłożony przez władze Związku budżet na rok bież. zamykający się sumą zł. 320.000 oraz dokonał uzupełniających wyborów do Wydziału Związku i Komisji Rewizyjnej.

Zjazd samorządu gospodarczego.

W dniu 26 kwietnia odbył się w Warszawie wobec p. Prezydenta Rzeczypospolitej oraz reprezentantów Rządu Zjazd Samorządu Gospodarczego licznie obesłany przez Izby Przemysłowo - Handlowe, Izby Rolnicze i Izby Rzemieślnicze oraz centralne organizacje Przemysłu, Handlu i Rolnictwa.

Zadaniem Zjazdu było stworzenie zjednoczenia gospodarczego, nadanie postulatom życia gospodarczego większego znaczenia.

Zjazd bardzo mocno poparł usiłowania Rządu co do prowadzenia polityki bezdeficytowej i antiinflacyjnej oraz przeciwstawił się tendencjom etatystycznym.

Najbardziej charakterystyczne i zasadnicze były rezolucje przedłożone przez prof. Krzyżanowskiego oraz dyr. Fajansa.

R e z o l u c j a p r o f. K r z y ż a n o w s k i e g o.

„Pierwszy Zjazd Samorządu Gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej, pragnąc dać wyraz zgodnej opinji prawnopublicznych reprezentacji rolnictwa, przemysłu, handlu i rzemiosł w sprawie ogólnych wytycznych państwowej polityki gospodarczej, podnosi i stwierdza,

iż powszechne ciężkie przesilenie gospodarcze, które przechodzi świat cały i Polska, pogłębione zostało właśnie wskutek stosowania przez liczne kraje metod i zarządzeń w ich polityce gospodarczej, niezgodnych z założeniami gospodarstwa kapitalistycznego, lub założenia te zniekształcających,

iż powrót do zdrowych stosunków w produkcji i wymianie, od którego zawisła przyszłość gospodarcza świata, a doraźnie dobrobyt najszerszych warstw ludności, wymaga solidarnego harmonijnego wysiłku twórczego wszystkich czynników prywatno - gospodarczych przy współdziałaniu czynników publicznych, celem skierowania rozwoju gospodarczego na drogi wypróbowane w historji wielu pokoleń,

iż jedynie ustrój społeczno - gospodarczy, oparty o zasadę własności prywatnej, a więc zapewniający rentowność gospodarki prywatnej, jest w stanie zabezpieczyć Państwu w formie podatków i pożyczek środki niezbędne gwoli utrwalenia jego mocarstwowego stanowiska i ziszczenia jego misji cywilizacyjnej,

iż polityka gospodarcza Państwa Polskiego ma do rozwiązania szczególniejsze zadania, wynikające z silniejszego w Polsce, aniżeli w wielu innych krajach, przyrostu ludności, jak również z notorycznego niedorozwoju kapitału,

iż, wobec tego, zasadniczy cel państwowej polityki gospodarczej możliwie szerokich mas ludności — winien być w Polsce realizowany ze szczególnem uwzględnieniem momentów ludnościowych oraz konieczności wytworzenia jaknajkorzystniejszych warunków dla procesów kapitało-twórczych".

R e z o l u c j a d y r. F a j a n s a.

„Pierwszy Zjazd Samorządu Gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej w uznaniu dla rozważnej i celowej polityki Banku Polskiego, zapewniającej życiu gospodarczemu stały i trwały miernik wartości w postaci niezachwianej jednostki pieniężnej,

w przeświadczeniu o słuszności polityki tej i bezwarunkowej konieczności jej utrzymania podnosi i stwierdza z całym naciskiem wobec propagandowych z wielu stron koncepcyj inflacyjnych — że stałość waluty krajowej stanowi nieodzowny warunek wszelkiej konstruktywnej pracy gospodarczej, oraz wypowiada przekonanie, iż jakiekolwiek poczynania inflacyjne byłyby zgubne dla gospodarstwa narodowego.

Sprawy komunaln. instytucyj pożyczk.-oszczędn. Woj. Kieleckiego, na ostatnich zjazdach Starostów i pracowników kom.

W dniu 18 stycznia b. r. odbył się w Kielcach przy udziale naczelników wydziałów Urzędu Wojewódzkiego, pod przewodnictwem Pana Wojewody Kieleckiego Paciorkowskiego, Zjazd Starostów województwa Kieleckiego. Zadaniem Zjazdu było omówienie aktualnych zagadnień z dziedziny działalności związków komunalnych oraz zagadnień z dziedziny działalności komunalnych instytucyj kredytowych w dobie obecnego przesilenia finansowego.

W referacie „Stan komunalnych instytucyj kredytowych w dobie obecnego przesilenia finansowego", wygłoszonym przez referenta komunalnych kas Mgr. St. Bałucińskiego, została omówioną działalność komunalnych instytucyj kredytowych (powiatowych i gminnych) z okresu 1930 r., ciążące na tych instytucjach obowiązki w związku z obecnym kryzysem gospodarczym, stan zadłużenia związków poręcz. w k. k. o. — oraz uwagi na tle polityki kredytowej, w dobie obecnej.

Jak wykazano w referacie, działalność gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych i komunalnych kas oszczędnościowych w roku 1930, w stosunku do poprzednich lat wydatnie wzrosła i już dzisiaj instytucje te mają nie małe znaczenie dla życia gospodarczego. Powyższe stwierdzają przytoczone poniżej częściowe dane statystyczne o gminnych i komunalnych kasach oszczędności. W roku 1930 było czynnych na terenie województwa kieleckiego 183 gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, o wpłaconym kapitale zakładowym — zł. 898.305,34. Ogólna ilość wkładów oszczędnościowych, z końcem okresu 1930 r. przedstawiała kwotę 1.625.290,18 zł., udzielono pożyczek na sumę 7.213.190,24 zł. Kredytu z P. Banku Roln. otrzymały gm. kasy zł. 3.493.852.

Ogólny wynik działalności 18-u komunalnych kas oszczędności za rok 1930 w porównaniu z 1929 r. przedstawia się następująco: kapitał zakładowy wszystkich K. K. O. wynosił zł. 1.446.217,22, t. j. wzrósł o 63% w stosunku do 1929 r., fundusz zasobowy wynosił 224.330,46 zł. t. j. powiększył się 19%, wkłady oszczędnościowe wynosiły 7.006.902,99 zł. t. j. wzrosły o 54%, ilość książeczek oszczędnościowych wynosiła 34.761 sztuk t. j. wzrosła o 32%. Udzielono w 1930 r. pożyczek (weksle poręczone dyskontowe) na sumę 29.583.444 zł., w liczbie 48.438, pożyczek hipotecznych 17 — na sumę 1.027.380 zł., pożyczek terminowych pod zastaw 1.072 — na sumę 2.076.042,52 zł.

Jeżeli chodzi o rachunek strat i zysków komunalnych kas oszczędności, to cztery K. K. O. wykazały w bilansie straty na ogólną sumę zł. 34.651 — pozostałe zaś kom. kasy, wykazały w swych bilansach zysk zł. 151.881,50.

Następnie przystąpiono w referacie do omówienia obecnej sytuacji K. K. O. jak i obecnego kryzysu gospodarczego, który niewątpliwie daje się odczuwać w dużej mierze tym instytucjom, w szczególności z uwagi na ciężkie położenie rolnictwa. Poprzednie lata dobrej konjunktury gospodarczej, łatwość uzyskania kredytów z państwowych banków, spowodowały, że w wyniku często niezbyt przemyślanej polityki kredytowej, komunalne kasy oszczędności udzielały poważne kredyty, obecnie trudne nieraz do ściągnięcia. Do powyższych należy przedewszystkiem zaliczyć kredyty hodowlane, inwestycyjne, które w obecnej sytuacji w rolnictwie, trudne są do ściągnięcia i wymagają ze strony komunalnych kas oszczędności, należytego wyrozumienia przy ich spłacie.

Jednym z następstw tego stanu rzeczy, dotkliwie odczuwanym przez komunalne kasy oszczędności, jest brak środków obrotowych. Jako środek zaradczy dla możności uzyskania tych środków obrotowych, wskazano w referacie skuteczne egzekwowanie pożyczek konsumcyjnych, prolongowanie pożyczek na stosunkowo krótsze terminy oraz, w miarę możności, egzekwowanie należności z weksli zaprotestowanych, stosując tutaj racjonalną politykę, różną w odniesieniu do płatników, dotkniętych kryzysem i płatników opornych, uciekających z tytułem własności swych majątków, robiących fikcyjne ewikcje hipoteczne i t. p. Wskazano, że o ile komunalne kasy oszczędności muszą występować zdecydowanie w obronie swego kapitału, o tyle w stosunku do solidnych klijentów, zrujnowanych kryzysem rolniczym, czy też z innych powodów, w miarę możności finansowych, winny stosować pewne udogodnienia w spłacie długu, względnie udzielać odpowiedniej prolongaty.

Dalszym etapem uzyskania środków obrotowych, to konieczność wywiązania się związków poręczających ze zobowiązań w stosunku do komunalnych kas oszczędności. W szczególności te zobowiązania wypływają w poszczególnych wypadkach: 1) z niecałkowitego wpłacenia kapitału zakładowego, 2) z nieprzekazywania do K. K. O. miesięcznych składek emerytalnych pracowników komunalnych oraz należności za ubiegłe lata, 3) z zadłużenia związków poręczających z tytułu rozprowadzania udzielonych kredytów przez zakłady ubezpieczeń względnie inne instytucje, za pośrednictwem komunalnych kas oszczędności i 4) z zadłużeń związków poręczających z rachunku bieżącego, dyskonta weksli itd.

Po zanalizowaniu pierwszych trzech punktów zobowiązań Związków poręczających przedstawiono stan zadłużenia z tytułu kredytu wekslowego na rachunku bieżącym i t. d. Stan ten zadłużenia rozmaicie kształtuje się w poszczególnnych Związkach poręczających. Niektóre Związki Poręczające całkowicie nie korzystają z kredytów komunalnych kas oszczędności, większość jednak powiatów wykorzystuje komunalne kasy swoich celów i zadłuża się ponad normy ustalone w obowiązujących przepisach prawnych. Jeżeli chodzi o ogólne zadłużenie Związków poręczających w k. k. o., to we-

dług nadesłanych bilansów brutto na dzień 1.XI.1931 r. Związki poręczające Woj. kieleckiego zadłużone były w k. k. o. na 2.127.736,03 zł. przy istotnych wkładach oszczędn. (osób fizycznych) wynoszących zł. 7.584.479,32. Stan zadłużenia tych Związków w stosunku do istotnych wkładów oszczędnościowych wynosił 32%, a zatem przewyższał normy ustawowe. Na konieczność doprowadzenia zadłużenia poszczególnych związków poręczających do ram ustawowych, zwrócono uwagę i spłata tych części zadłużeń ma się odbyć w ratach miesięcznych.

Kwestje prowadzenia racjonalnej polityki kredytowej przez K. K. O. sprawnej działalności organów K. K. O. t. j. Rady Kasy i Zarządu, konieczność kontrolowania działalności i księgowości tych Kas przez Komisje Rewizyjne, znalazły też odpowiedni wyraz w referacie. Nadto zwrócono uwagę Starostów, aby bez względu na to, czy wchodzą w skład takich czy innych organów K. K. O., interesowali się osobiście działalnością tych instytucyj, gdyż instytucje te, swą działalnością mogą, w obecnej dobie w szczególności, odegrać poważną rolę w łagodzeniu skutków kryzysu gospodarczego, a przez to stworzyć sobie odpowiednie warunki dla wzmożenia swej popularności i autorytetu, wśród mieszkańców powiatu.

W dniu 5 i 6 lutego 1932 r. odbył się w Kieleckim Urzędzie Wojewódzkim Zjazd sekretarzy Wydziałów Powiatowych i Inspektorów samorządu gminnego województwa kieleckiego. Między innemi referatami wygłosił Mgr. Bałuciński referat „Aktualne zagadnienia z dziedziny gospodarki gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych oraz z dziedziny nadzoru nad gm. kasami pożyczk. - oszczędn. na tle kryzysu". Po scharakteryzowaniu działalności gmin. kas pożyczk.-oszczędn. na 1930 r. wezwano inspektorów samorządu gminnego do intenzywnego zajęcia się gminnemi kasami, przeprowadzania ścisłej kontroli tych gminnych kas, nadawania tym kasom racjonalnego kierunku działalności i propagowania gromadzenia oszczędności — co nawet, biorąc pod uwagę obecną ciężką sytuację w razie intenzywnej pracy w tym kierunku, da niezawodne wyniki. Wskazano, że rola inspektorów samorządu gminnego, jako organów kontrolujących ze strony władz nadzorczych Wydziałów Powiatowych, jest bardzo ważna, gdyż gminne kasy nie są zorganizowane w związek czy też patronat, a całkowita kontrola nad temi instytucjami, jest im powierzona. Kontrole bowiem z ramienia Banku Rolnego z tytułu rozprowadzanych kredytów są nieliczne, a zresztą zachodzą trudności w przeprowadzaniu rewizji w tak poważnej ilości gminnych kas. Następnie wskazano na konieczność powiązania pracy gminnych kas z komunalnemi kasami oszczędności, a sprawa ta winna być przedmiotem rozważań zarówno odpowiednich organów gminnych kas, jak i komunalnych kas oszczędności. W zarysie plan tej współpracy opierałby się na zasadach tych, że gminne kasy, po wyrażeniu swej zgody ze strony miarodajnych organów przyjęłyby, zgodnie z § 20 statutu gminnych kas, zastępstwa komunalnych kas oszczędności, na swych terenach. Powierzenie tego zastępstwa sprowadzałoby się do następujących zagadnień: 1) komunalne kasy oszczędności odstąpiłyby udzielanie pewnych kredytów na mniejsze kwoty (100 do 200 zł.) w zależności od swych zasobów finansowych, gminnym kasom, przeznaczając na to odpowiednie sumy. Gminne Kasy niewiele materjalnie na tem zyskałyby, ale dla ludności byłoby to duże udogodnienie, gdyż nie potrzebowałyby, nieraz z dalekich stron, przychodzić do K. K. O. dla uzyskania małych pożyczek, mając możność uzyskania ich w gm. kasach.

2) weksle płatne w odległych gminach od siedziby komunalnych kas oszczędności, mogłyby być w niektórych wypadkach przekazywane do gminnych kas z tem, że weksle w razie niewykupienia podlegałyby zwrotowi, w czasie umożliwiającym ich zaprotestowanie,

3) w razie możliwości finansowej komunalne kasy redyskontowałyby weksle będące w posiadaniu gminnych kas,

4) gminne kasy wykonywałyby dla komunalnych kas oszczędności czynności informacyjne, zbieranie opinji o stanie majątkowym petentów, wspólna wymiana list opornych dłużników, dopuszczających do protestów, ogólnego zadłużenia poszczególnych osób i t. d.,

5) propaganda oszczędności na wsi (wyłączając przyjmowanie wkładów oszczędnościowych przez K. K. O. od osób tam zgłaszających się) oraz organizacja wkładów oszczędnościowych szkół wiejskich — przekazana byłaby gmin. kasom

6) w razie wolnej gotówki gminne kasy swe kapitały lokowałyby w komunalnych kasach.

Przy takiem założeniu, komunalne kasy oszczędności byłyby nadbudową gminnych kas i byłyby uprawnione, za pośrednictwem dyrektorów K. K. O., przy współpracy inspektorów samorz. gmin., do przeprowadz. kontroli i nadawania gmin. kasom należytego kierunku w ich działalności. Sprawa tej współpracy ma być przedmiotem również rozważań na najbliższym Zjeździe dyrektorów K. K. O. woj. kieleckiego.

Dalsze ulgi dla rolnictwa.

Rada Ministrów postanowiła wydać trzy rozporządzenia wprowadzające dalsze ulgi dla rolników zalegających z płatnością.

1) Kary za zwłokę, pobierane od należności i opłat na rzecz skarbu państwa w związku z przebudową ustroju rolnego obniżone będą z 2% na ½% miesięcznie.

2) Ulgi przy spłacie należności instytucji kredytowo osadniczych b. państw zaborczych, które odnosiły się tylko do zaległości powstałych do końca 1929 r. będą przedłużone na zaległości z lat 30 i 31 roku.

3) Obniżenie kar za zwłokę z 2 na 1% przy egzekucjach należności P. Z. U. W., które wygasało z dn. 1.V r. b. zostało przedłużone do 1.V.33 roku.

Rejestrowy zastaw drzewny.

Analogicznie do postanowień o rejestrowym zastawie zbożowym ustawa z dn. 14 marca r. b. (Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 317) wprowadziła rejestrowy zastaw drzewny, który może być ustanowiony na drewnie (drzewie ściętem) obrobionem i nieobrobionem. Zastaw ten może być ustanowiony na rzecz Skarbu Państwa, państwowych instytucyj kredytowych, przedsiębiorstw państwowych, wydzielonych z administracji państwowej, kupców zarejestrowanych, jako też na rzecz innych instytucyj kredytowych, które oznaczy Minister Skarbu.

Czy na rzecz K. K. O. będzie można ustanawiać rejestrowy zastaw drzewny, zadecyduje rozporządzenie Ministra Skarbu.

Ustawa ta wchodzi w życie od 1 lipca r. b.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych upłynnia część rezerw dla przyśpieszenia wypłaty odszkodowań pogorzelowych.

Dowiadujemy się, że ostatnio Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wystąpił do Pana Ministra Skarbu o umożliwienie mu upłynnienia części rezerw, ulokowanych w papierach wartościowych, celem przyśpieszenia wypłaty odszkodowań. Z powodu ogólnych trudności gospodarczych, zwłaszcza w rolnictwie, stanowiącem osiemdziesiąt kilka procent portfelu ubezpieczeń przymusowych P. Z. U. W., wpływ należności ze składek z roku na rok się pogarsza. Przyczynia się do tego w wielkiej mierze dokonane w roku 1930 ustawowe rozłożenie składki ubezpieczeniowej na dwie raty, przyczem druga rata płatna jest o 7 i pół miesięcy później niż do-

tychczas, pozatem daje się Zakładowi we znaki również przetrzymywanie składek Zakładu, a nawet zużywanie ich na własne potrzeby przez pewną liczbę samorządów (gmin, magistratów), przeprowadzających pobór składki P. Z. U. W. Z końcem roku 1931 ogólna zaległość składek P. Z. U. W. wynosiła 47 i pół milj. złotych. Pociągnęło to za sobą oczywiście również pewne zaleganie w wypłacie odszkodowań, jakkolwiek znacznie mniejsze, a to dzięki rezerwom gotówkowym z jakiemi P. Z. U. W. wstąpił w okres kryzysowy. Niewypłacone do końca roku 1931-go odszkodowania wynosiły 15 i pół milj. zł. w czem jednak część pochodziła z pożarów ostatniego miesiąca, a inna część nie mogła być wypłacona z powodu niespełnienia jeszcze przez pogorzelców koniecznych formalności.

Niemniej w praktyce Zakładu, który dbał zawsze o to, aby odszkodowania za pogorzele były niezwłocznie wypłacane, stanowi to zwrot niepożądany, wymagający rychłej poprawy. Usunięcie tych niedomogów jest zresztą możliwe, gdyż Zakład zgromadził w okresie dobrej konjunktury dostateczne rezerwy, które miały Zakład zabezpieczyć przed trudnościami w czasach gorszych, idzie tylko o ich upłynnienie — stąd wniosek P. Z. U. W. do Pana Ministra Skarbu. Niewątpliwie Pan Minister Skarbu w interesie odbudowujących się pogorzelców i całego gospodarstwa społecznego uwzględni życzenie Zakładu w miarę możności. Niezależnie od tego kroku P. Z. U. W. przedsięwziął cały szereg innych środków dla uzyskania możliwości szybszej wypłaty odszkodowań, m. in. rozpoczął również przy pomocy Min. Spr. Wewn. energiczną akcję przeciwko niesumiennym kierownikom niektórych samorządów, przywłaszczających składki Zakładu, aż do ścigania winnych przekroczenia władzy na drodze dyscyplinarnej i karno - sądowej włącznie.

Sprawozdanie K. K. O. miasta Włocławka.

Z pośród wielu nadesłanych sprawozdań wyróżnia się formą i szczegółową treścią sprawozdanie Kasy miasta Włocławka. Widać, że kierownictwo przywiązuje wagę do najlepszej formy propagandy, jaką jest należycie sporządzone sprawozdanie. Wydane na pięknym papierze z trzema planszami fotograficznemi przedstawiającemi fragmenty z akcji budowlanej Kasy działającej w porozumieniu i na ryzyko Magistratu z 60 stronami tekstu daje nam to sprawozdanie najzupełniej dokładny obraz rozwoju Kasy i ruchu operacyj dotyczących każdej pozycji bilansu.

Z bilansu widzimy, że K. K. O. miasta Włocławka zaliczyć możemy śmiało już do właściwej kategorji kas — t. j. takich, które pracują własnemi kapitałami a nie zapożyczonemi od banków. Kapitał zakładowy i zasobowy wynosi 186.729 zł. 22, wkłady 737.847 zł. 73; wobec tych cyfr redyskont weksli i kredyty udzielone Kasie w sumie 201.589 zł. 90 gr. odgrywają już tylko rolę pomocniczą, jak być powinno.

Ze sprawozdania wynika, że Kasa jest prowadzona ostrożnie, pożyczki udzielane są w sumach nie przekraczających 1% wkładów; suma weksli zaprotestowanych równa się 5% ogólnej sumie pożyczek wekslowych. Zarząd Kasy spisał na straty sumy zaprotestowanych weksli z r. 28 i 29. Wyegzekwowane z tego tytułu kwoty powiększą zysk 1932 r. Rok 1931, naogół ciężki dla ruchu oszczędnościowego wobec tendencji wycofywania wkładów, jaka się zaznaczyła w połowie roku pod wpływem wypadków w Niemczech, Kasa Włocławska przetrwała szczęśliwie, podnosząc swoją sumę wkładów oszczędnościowych z 706.114,41 zł. na 717.055,58 zł. Przyrost ten nie odpowiada dotychczasowemu rozwojowi, który zaznacza się takiemi sumami jak 192.000 w r. 28, 373.000 w r. 29 i 706.000 w r. 30, ale jest w zupełnej harmonji z ogólną tendencją na rynku gromadzenia oszczędności w Polsce w roku ubiegłym. Można śmiało stwierdzić, że Kasa m. Włocławka ma wszystkie dane do stałego rozwoju. Zysk z operacyj 1931 r. w kwoce 5.803,08 zł. powiększy fundusz zasobowy.

5000 zł. premji za wytrwałość w oszczędzaniu.

W celu zachęcenia szerszych mas do systematycznego oszczędzania oraz do trwałego przechowywania swych oszczędności w kasach K. K. O. miasta Poznania wprowadza u siebie nowy dział wkładów premjowanych, oparty na następujących zasadach:

Właściciel książeczki premjowej zobowiązuje się wpłacać na nią przez 5 lat miesięcznie po 10 zł., wzamian za co pobierać będzie normalny, w tym wypadku najwyższy procent, bo aż 9 w stosunku rocznym a oprócz tego książeczka jego brać będzie udział w dorocznem losowaniu premji. Premje te funduje K. K. O. miasta Poznania z własnych funduszów, bez uszczerbku dla oprocentowania wkładów. Losowanie nagród odbywać się będzie każdorazowo w dniu 31 października, jako w Międzynarodowym dniu oszczędności publicznie w obecności notarjusza i władz Kasy. Na rok bieżący władze Kasy przeznaczyły na wylosowanie 50 nagród po 100 zł. Do losowania tego dopuszczeni będą wszyscy właściciele książeczek premjowych, którzy w czasie od 2 maja do 20 października r. b. uiścili 6 wkładów miesięcznych po 10 zł.

Konkursy w Płońsku.

Sąd konkursowy w Płońsku wyłoniony przez K. K. O. powiatu płońskiego nie przyznał nagrody 200 zł. nikomu z powodu nadesłania pracy tylko przez jedną osobę i dlatego, że praca ta okazała się b. słabą. Sąd konkursowy nagrodę dla uczniów gimnazjum miejscowego w sumie 50 zł. podzielił na 2 nagrody w sumie zł. 30 i 20 i przyznał je Chanie Szpigelmanównie ucz. kl. VI oraz Zofji Zawojskiej ucz. kl. V.

Dwie nagrody dla uczniów szkół powszechnych rozdzielił na 3 nagrody po zł. 45, 35 i 20 i przyznał je: F. Nowakowskiej ucz. VI oddziału szkoły w Sochocinie, Romanowi Rządkowskiemu, ucz. VII oddziału szkoły w Płońsku oraz Longinowi Rembińskiemu ucz. VI oddziału szkoły w Płońsku.

Konkurs na prace naukowe z dziedziny bankowości.

Polska Akademja Umiejętności ogłasza konkurs z funduszu, ofiarowanego przez Zrzeszenie Pracowników Banku Polskiego na następujące tematy:

1. „Handel terminowy walutami i dewizami po wojnie". Ubiegający się o nagrodę powinni opracować teorję zjawiska na tle techniki notowań giełdowych oraz faktycznego kształtowania się terminowego kursu dewiz (np. franka francuskiego 1924 — 1926, złotego polskiego 1924 — 1925, funta angielskiego 1930 — 1932, dolara 1931 — 1932).

2. „Organizacja rynku pieniężnego w Polsce". Ubiegający się o nagrodę winni przedstawić istniejący stan rzeczy oraz możliwości i warunki osiągnięcia poprawy obecnych stosunków, zwłaszcza w zakresie emisji krótkoterminowych bonów skarbowych.

Rozmiar prac ustala się na mniej więcej 10 arkuszy druku. Prace w języku polskim, pisane na maszynie po jednej stronie arkusza, oznaczone godłami, niemniej jak zapieczętowane koperty, zawierające imiona i nazwiska oraz adresy autorów, a oznaczone odnośnemi godłami, należy nadsyłać do Polskiej Akademji Umiejętności (Kraków, ul. Sławkowska 17) najpóźniej do dnia 31 marca 1933 roku.

Sąd konkursowy, złożony z członków Komitetu zarządzającego funduszem, przyzna za prace na każdy z wymienionych tematów dwie nagrody w kwocie 5000 i 3000 złotych. W razie, jeżeli żadna praca nie będzie zasługiwała na pierwszą nagrodę, rozdana będzie tylko druga. Prace nagrodzone stają się własnością Polskiej Akademji Umiejętności, która zastrzega sobie prawo ogłoszenia ich drukiem. Ogłoszenie o rozstrzygnięciu konkursu nastąpi na Walnem Zgromadzeniu Polskiej Akademji Umiejętności w czerwcu 1933 roku.

STATYSTYKA

Wkłady w kasach oszczędności na dzień 31. III. 1932 r. według danych G. U. S.

Tysiące złotych — Dane tymczasowe.

Rodzaje kas oszczędności / Województwa	Liczba kas w dn. 31. III 1932 r.	Wkłady na książeczkach oszczędnościowych: Bez wkładów instytucyj finansowych: Stan w dniu 31. I. 32	29. II. 32	31. III. 32	Zmiany procentowe a) 31. I. 32	29. II. 32	31. III. 32	Wkłady (lokaty) instytucyj finansowych 29. II. 32	31. III. 32	Wkłady na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych 29. II. 32	31. III. 32.
P. K. O.	1	346 613	356 839	369 699	+ 4,3	+ 3,0	+ 3,6	—	—	161 506	169 039
Komunalne b)	381	529 993	535 271	539 884	+ 1,4	+ 1,0	+ 0,9	37 101	36 079	47 297	47 224
Powiatowe	242	170 457	172 670	173 214	+ 1,5	+ 1,3	+ 0,3	14 112	13 908	17 039	16 919
Miejskie	139	359 536	362 601	366 670	+ 1,4	+ 1,9	+ 1,1	22 989	23 171	30 258	30 305
M. st. Warszawa	1	49 011	49 928	50 238	+ 3,2	+ 1,9	+ 0,6	232	354	6 728	6 042
Warszawa	27	14 956	15 261	15 785	+ 3,8	+ 2,0	+ 3,4	1 548	1 523	1 533	1 500
Łódź	18	4 940	5 072	5 204	+ 4,0	+ 2,7	+ 2,6	591	600	542	492
Kielce	18	10 680	10 911	10 924	— 0,9	+ 2,2	+ 0,1	1 038	1 034	1 369	1 433
Lublin	19	5 913	5 808	5 759	— 2,7	— 1,8	— 0,8	890	885	233	230
Białystok	15	3 889	3 861	3 824	+ 1,9	— 0,7	— 1,0	530	548	715	711
Wilno	8	5 050	5 153	5 050	+ 3,6	+ 2,0	— 2,0	43	43	660	594
Nowogródek	7	806	782	862	+ 3,5	— 3,0	+ 10,2	151	152	127	111
Polesie	9	1 028	994	892	— 1,9	— 3,3	— 10,3	290	289	301	287
Wołyń	15	1 423	1 447	1 419	+ 7,3	+ 1,7	— 1,9	313	310	461	456
Poznań	84	82 554	83 514	83 921	+ 2,2	+ 1,2	+ 0,5	8 505	8 522	6 379	6 368
Pomorze	‘1	31 222	31 713	31 631	— 0,5	— 1,6	— 0,3	2 172	1 945	6 349	6 526
Śląsk	18	75 638	78 244	78 096	+ 0,3	+ 3,4	— 0,2	13 493	13 086	7 625	8 294
Kraków	28	129 529	129 271	129 518	+ 1,6	— 0,2	+ 0,2	1 545	1 511	5 169	5 136
Lwów	37	88 449	88 757	92 211	+ 1,5	+ 0,3	+ 3,9	3 670	3 272	8 582	8 496
Stanisławów	18	16 931	16 592	16 525	— 1,9	— 2,0	— 0,4	984	950	152	141
Tarnopol	18	7 974	7 963	8 025	+ 3,2	— 0,1	+ 0,8	1 106	1 055	372	407
Inne	2	38 092	37 917	37 963	+ 3,3	— 0,5	+ 0,1	6 470	6 490	109	104

a) W porównaniu z miesiącem poprzednim. *b)* Wobec nieradesłania sprawozdań wzięto sumy z miesięcy poprzednich w styczniu dla 5 kas, w lutym dla 5 kas, w marcu dla 29 kas.

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 12 maja 1932 r. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.86½.

Papiery w zł. w zł.

7% Listy zast. Państw. Banku Roln. . . . 83.25
8% Listy zast. Państw. Banku Roln. . . . 94.00
7% Listy zast. Banku Gosp. Kraj. 83.25
8% Listy zast. Banku Gosp. Kraj. 94.00
7% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj. 83.25
8% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj. 94.00
8% Obl. Bud. Banku Gosp. Kraj. . . . . —
8% Obl. Polsk. Banku Komun. II em. . . . —
8% Obl. Polsk. Banku Komun. III i IV em. —

Papiery państwowe:

3% Prem. Poż. Budowl. . . . . . — —35.00
4% Prem. Poż. Dolar. ser. III 46.75
4% Prem. Poż. Inwestycyjna . 89.50—88.75—89.00
5% Państw. Poż. Konwers. z 1924 r. . . . 38.00
6% Pożyczka Dolarowa 1919/20 r. . . . 56.00
7% Pożyczka Stabilizac. . . . 48.50—51.75—48.75
10% Pożyczka Kolejowa 00.00
Akcje Banku Polskiego 70.00

Pozatem kosztują ruble złote 4.85, ruble srebrne —.
Gram czystego złota 5.9244.

Z giełdy zbożowej.

W dniu 12 maja roku b. płacono na giełdzie zbożowej w Warszawie (za 100 kgm):

żyto . . . . 30.00—30.25
pszenica dworska . . . . 32.50—33.00
pszenica zbierana . . . . 32.00—32.50
owies jednolity . . . . 26.00—27.00
owies zbierany . . . . 25.00—25.50
jęczmień na kaszę . . . . . . 24.00—24.25
jęczmień browarny . . . . . . 25.00—26.00

NADESŁANE

Wyszedł z druku zeszyt 9 „Przeglądu Gospodarczego“ z dnia 1 maja r. b., zawierający następującą treść:

„Przegląd sytuacji“ — E. R.; „Wobec I Zjazdu Samorządu Gospodarczego R. P.“ — A. Wierzbicki; „O kierunek akcji antykryzysowej“ — Jan Stecki; „Sanacja finansowa rolnictwa polskiego“ — Dr. Wacław Borowski; „Polski przemysł węglowy w 1931 r.“ — N. Dobis; „Z gospodarczego położenia Niemiec“ — Dr. Wojciech Dyjas.

Poza tem zeszyt zawiera. Rynek pieniężny, Rynki towarowe oraz Kronikę.

Wyszedł z druku 2-gi zeszyt **„Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego“**. Na treść zeszytu składają się: Artykuły: „Zasady polskiego kodeksu karnego“ — prof. J. Makarewicz; „Kilka słów w sprawie J. Jakubowskiego“ — prof. J. J. Bossowski; „Odpowiedzialność karna Prezydenta Rzeczypospolitej“ — wprez. s. o. Z. Sitnicki; „Badania dziejów społecznych i gospodarczych“ — prof. K. Tymieniecki. — Przegląd piśmiennictwa: 47 recenzyj i sprawozdań krytycznych z zakresu prawa, ekonomji i socjologji oraz bogata bibljografja odnośnej literatury polskiej i obcej. — Przegląd prawodawstwa: Prawo skarbowe, przez dr. R. Knapowskiego. — Kronika ustawodawcza. — Sądownictwo: Przegląd orzecznictwa karnego i cywilnego Sądu Najwyższego dla wszystkich ziem polskich, Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego. — Kronika gospodarcza, socjalna i samorządowa.